

د نوي تاسيس شوو تشبثونو، پانگه اچونکو او انفرادي اشخاصو لپاره د مالياتو لارښود

۰۱ لارښود

د ماليه ورکونکو اړوند اداري موضوع گانې

د ماليه ورکونکي د پېژندنې (تشخيصيه) نمبر (TIN) د ماليې وزارت د مالياتو د ادارې د لارښه تنظيم او د ماليه ورکونکي په واسطه د ورکړل شوو مالياتو د صحيح مجرائي په موخه هر ماليه ورکونکي ته د ځانگړي تشخيصيه نمبر د صدور پروگرام تطبيقوي. ټول انفرادي اشخاص، شرکتونه او مؤسسې چې د مالياتو يا گمرکي محصولاتو په ورکړه مکلف دي، د ټولنيزو، غير انتفاعي او ښکېليزو مؤسسو په گډون څوک چې د خپلو کارکوونکو د معاشونو او د کړايو له ورکړو څخه ماليه وضع کوي، د ماليه ورکونکي د تشخيصيه نمبر په اخيستلو مکلف دي. هغه اشخاص چې په بانک يا بلې مالي مؤسسه کې بانکي حساب لري او يا پرائيزي، هم د ماليه ورکونکي د تشخيصيه نومري په لرلو مکلف دي (۸۲ ماده). د ۱۳۸۷ لمريز کال پر عايداتو باندې د مالياتو قانون (۱۰۵ ماده) د هغو اشخاصو په اړه چې د موجه دليل څخه پرته تشخيصيه نمبر لاسته نه وي راوړي، د اضافي مالياتو او جریمو د ورکړې په اړه صراحت لري.

د ماليه ورکونکي تشخيصيه نمبر کېدای شي د عوایدو لوی ریاست څخه په کابل کې، يا د هرات، قندهار، کندز، جلال آباد، هرات او کندز په

سرزیه

د دغه لارښود موخه ماليه ورکونکي سره په خپله د ماليې ارزونې او د ۱۳۸۸ لمريز کال پر عايداتو باندې د مالياتو قانون د احکامو مطابق د مالياتي مکلفيتونو څخه د اطاعت پذيری، په کار کې مرسته کول دي. دغه لارښود د هغو معمولو مالياتو په اړه معلومات په بر کې نيسي چې احتمالاً شرکتونه ورسره مخامخ کېږي ولې دا يو حقوقي او تخنيکي سند نه دی او باید د يو حقوقي ماخذ په توگه ورڅخه کار وانخيستل شي.

يادونه

د مالياتي لارښودونو او فورمو د لاسته راوړلو په بدل او د مالياتو د ارزونې، ترلاسه کونې او د قانون د پلي کونې د پروسو په هيڅ مرحله کې ماليې وزارت يا د عوایدو ریاست ته فيس يا حق الزحمه نه ورکول کېږي. که چېرې ماليه ورکونکي خپل مالياتي اظهارليک وړاندې نه کړي نو د ۱۳۸۷ لمريز کال پر عايداتو باندې د مالياتو قانون له مخې ورباندې جریمې وضع کېږي. دغه جریمه هغه وخت هم پلي کېږي چې حتی که د مالياتي اظهارليک په موده کې هيڅ ډول ماليه هم شتون نه لري. ددې لپاره چې د جریمې څخه مخنيوی شوی وي، ماليه ورکونکي باید حتی د مالياتو د نه شتون په صورت کې هم خپل مالياتي اظهارليکونه وړاندې کړي او په کې وښايي چې د ورکړې وړ ماليې شتون نه لري.

ولایتونو کې په مستوفیتونو کې ترلاسه شي. د تشخیصیه نمبر د ایجاباتو او یا داچې څرنگه ترلاسه کېدای شي په اړه د لا زیاتو معلوماتو لپاره یاد شوی دفتر ته مراجعه وکړئ. همداراز د تشخیصیه نمبر د غوښتنې فورم د انټرنټي پاڼې www.mof.gov.af/tax څخه هم ترلاسه کېدای شي.

یادونه

ډیری سوداگریز فعالیتونه له دولتي ادارو څخه د سوداگریز فعالیت جواز په ترلاسه کولو مکلف دي. د صادر او وارد کوونکو لپاره د معلوماتو د ترلاسه کوونې لپاره په کابل کې د تجارت وزارت سره اړیکه ټینګه کړئ. د پانګه اچونو په اړه د معلوماتو لپاره په افغانستان کې له پانګه اچونې څخه د ملاتړ ادارې (AISA) سره د بهرنیو چارو وزارت مخامخ سره اړیکه ونیسئ او یا په لاندې شمېرو اړیکې ټینګې کړئ:

+۹۳ (۰) ۲۰۲۱۰ ۳۴۰۴ / +۹۳ (۰) ۷۰۰ ۲۸۸۳۰۴

په افغانستان کې د پانګه اچونې څخه د ملاتړ ادارې ویبپاڼه: <http://www.aisa.org.af>

محرمیت

په مالیاتي اظهارلیک کې ورکړل شوي ټول معلومات او هغه معلومات چې د عوایدو د لوی ریاست لخوا د بررسی په جریان کې د مالیه ورکوونکي د دفترونو، یادداښتونو او یا درېم شخص څخه ترلاسه کېږي، محرم دي او د مالیې وزارت څخه بهر به هیچا ته افشا نه کول شي، مګر دا چې د مالیاتو قانون د (۹۱ ماده) اجازه ورکړي.

که چیرې مالیاتي کارکوونکی محرم معلومات افشا کړي او یا د خپل مستقیمی یا غیرمستقیمی ګټې په موخه د خپل موقف څخه په غیر قانوني ډول ناوړه ګټه واخلي، نو دغه شخص به د قانوني تعقیب په موخه لوی څارنوالی ته وروپېژندل شي (۱۰۲ ماده).

د اسنادو د ساتنې مکلفیت

د ۱۳۸۷ لمریز کال پر عایداتو باندې مالیاتو قانون د ۳۲ مادې له مخې مالیه ورکوونکی د اسنادو په چمتو کوونې او ساتنې مکلف دی. د مالیې وړ عوایدو لرونکي ټول حقیقي او حکمي اشخاص مکلف دي تر څو ټول اسناد، دفاتر او د منقولو او غیر منقولو دارائې ګانو د معاملو صورت حسابونه چې د سم اظهارلیک د چمتو کوونې لپاره اړین دي، وساتي.

اسناد ورځني کتابونه، د شمېر کتابونه په دوه جلدو کې، رسیدونه، مالي صورت حسابونه، محاسباتي اسناد او د عایداتو باندې مالیاتو اسناد په برکي نسیي. دغه اسناد باید د منبع اسنادو په واسطه تائید شي. اسناد په عمومي شکل د منبع سند د معلوماتو لنډیز وي. اصلي سندونه ښايي د پېرلو بلونه، د پلورلو رسیدونه، قراردادونه، ضمانت لیکونه، د ضمانتونو رسیدونه، او بانکي چکونه په برکي ولري. همداراز د نغدو پیسو د ثبت پاڼې او د کریدت کارت رسیدونه، د پېرودلو فرمایشونه، د صادراتو او وارداتو اسناد، د انتقال اسناد، الکترونيکي لیکونه (ایمیلونه) او د معاملو د تائید لپاره په کار وړل شوي عمومي لیکونه او مکتوبونه په دې اسنادو کې شاملېږي. د عایداتو باندې مالیاتو، د حقیقي عوایدو د ټاکلو او د سمورپوټونو د وړاندې کولو په موخه د مالیې وزارت صلاحیت لري ترڅو د مالیه ورکوونکي د اسنادو او دفترونو ډول او د محتویاتو څرنګوالی تعیین کړي. مالیه ورکوونکی په خپله کولای شي د خپلو کاري موخو او ډول سره مناسب د کتاب ساتنې سیستم غوره کړي. یاد شوی اسناد باید په واضح ډول عواید او لګښتونه (مصارف) منعکس کړي. اسناد باید:

- معتبر او بشپړ وي
- د مالیاتو او امتیازاتو د محاسبې لپاره صحیح اړین معلومات وړاندې کړي

وزارت حکمي شخص ته د غوښتنې د منظوري په اړه خبر ورکوي او د بدل کال د پيل نيټه او د مالياتو متوقعه نيټې چې وزارت ئې ټاکي، بنودل کيږي. د ماليې وزارت پر بيکره به ډاډ ورکړي، چې نه ماليه ورکونکي او نه د افغانستان حکومت د نورو ماليه ورکونکو په پرتله ډير گټندوی دريځ اختيار نکړي، ترسره کيږي.

د اسنادو موجوديت

لکه څرنگه چې وړاندې يادونه وشوه، د عايداتو باندې مالياتو قانون د بشپړ پلي کولو په موخه د ماليې وزارت صلاحيت لري ترڅو د ماليه ورکونکي اسناد برسي کړي او کولای شي مالي معلومات، او سوداگريز او د تشبث معلومات له ماليه ورکونکي او يا نورو اشخاصو څخه ترلاسه کړي (۹۱ ماده). نور اشخاص شرکا، مشتريان، تهيه کوونکي، مالي نهادونه او نور دولتي ادارې او داسې نور په برکې نيسي.

ماليات

پر عايداتو باندې ماليات

شرکتونه (حکمي اشخاص):

د شرکتونو پر عايداتو باندې ماليه هغه ماليه ده چې د ۲۰٪ ثابتې فيصدي له مخې پر ماليې وړ خالص مفاد باندې تطبيقيږي. د ماليې وړ خالص مفاد د شرکت له مجموعي عوايدو څخه د عادي او ضروري لگښت (۲ فصل) د وضع کولو له ليارې محاسبه کيږي. دغه ماليه پر حکمي اشخاصو - پر سهامي او محدود المسؤليت شرکتونو او نورو حقوقي نهادونو باندې تطبيقيږي.

انفرادي اشخاص (اشخاص حقيقي):

انفرادي اشخاص:

د ميشتو حقيقي اشخاصو له معاش، کرايې، د شرکتونو له ځانگړو عوايدو، حق الامتياز او له

- په اسنادو کې درج شوي معلومات بايد د منبع سند لخوا تائيد شي.
- بايد اسناد لکه ليدنې کتنې، حسابونه، پر عايداتو باندې مالياتو اظهارنامې، د موضوعي مالياتو اظهارنامې، ځانگړې محاسباتي کاري پاڼې او اسناد چې د مکلفيتونو او مالياتو په ټاکلو کې مرسته کوي، په برکې ولري

يادوونه: هغه اشخاص چې تر يوه زيات تشبثونه پرمخ بيايي مکلف دی تر څو د خپل هر تشبث عليه اسناد وساتي. تشبثونه بايد اړوند اسناد چې د هغوی معاملات تائيدوي، وساتي. په ځانگړي توگه نړيوال شرکتونو بايد د خپلو داخلي بيه ايښودنو د پاليسيو په اړه اسناد او همداراز د ځانگړو او نماينده گيو د گټو د ویش په اړه اسناد وساتي.

د محاسبې طريقه

سهامي او محدود المسؤليت شرکتونه بايد خپل عوايد د وروستۍ محاسبې د طريقې له ليارې چې عوايد او مصارف د هغو د لاسته راوړنې پر مهال تشخيصوي، محاسبه کړي (۳۷ ماده).

مالياتي کال:

د ماليې کال عبارت دی له هجري لمريز کال څخه چې د وري له لومړۍ (د مارچ ۲۱) پيل او د کب په وروستۍ ورځ (۲۰ مارچ) پای ته رسيږي (۳ ماده).

يو حکمي شخص (نه حقيقي شخص) چې غواړي د بيل مالي کال څخه گټه واخلي، بايد د ماليې د کال د بدلون دليلونه په ليکلي ډول د ماليې وزارت ته څرگند کړي. د ماليې وزارت داسې دليل يواځې په هغه صورت کې چې موجه وي، منظوروي. د ماليې

داسې نورو عوایدو څخه (له هرې سرچینې څخه یې چې لاس ته راوړي وي) مالیه اخیستل کیږي چې تر هغوي پورې محدود نه وي.

غیر میشت اشخاص مکلف دي چې د خپلو عوایدو مالیه د افغانستان په داخل کې ورکړي. د کلنۍ مالیه نورمونه په لاندې ډول دي:

هغه عواید چې له دغه مبلغ څخه زیات نه وي (افغانی)	هغه عواید چې له دغه مبلغ څخه زیات نه وي (افغانی)	مالیه
۰	۲۰,۰۰۰ افغانی	%۰
۲۰,۰۰۰ افغانی	۱۵۰,۰۰۰ افغانی	۲% افغانیو څخه زیات څخه
۱۵۰,۰۰۰ افغانی	۱,۲۰۰,۰۰۰ افغانی	۱۸.۰۰ + ۱۰% ۱۵۰,۰۰۰
۱,۲۰۰,۰۰۰ افغانی		۱۲.۰۰ + ۲۸% د مبلغ څخه ۲۰%

او غیر نغدي تادیات په معاش او مزد کې راځي. پورتنی مالیه نورمونه د معاش د ورکړې د مراتبو له مخې ترتیب شوي دي (میاشتنی ، اونیز او داسې نور) هغه کارکوونکي چې د معاش او اجورې د یوې عایداتې سرچینې څخه پرته بله هیڅ عایداتې سرچینه نه لري او له خپل معاش څخه یې مالیه وضع کړې وي ، د کلني عایداتو د مالیه اظهاریک په ترتیب او ورکړه باندې مکلف نه دي. ولې هغه کارکوونکي چې د معاش نه پرته نورې عایداتې سرچینې هم لري ، مکلف دي چې پر عایداتو باندې د مالیاتو اظهاریک ترتیب او ارایه کړي.

استخدام کوونکي باید د راتلونکي میاشت تر لسمې نیټې پورې وضع کړل شوې مالیه دولت ته تحویل کړي (۲۰ ماده).

د وضع شوي مالیه تحویل په مستقیمه توګه د افغانستان بانک په نماینده ګیو کې د مناسبې فورمې څخه په ګټه اخیستلو سره ترسره کیږي.

استخدام کوونکي کارکوونکي او مالیه وزارت ته د کلني رپوټ په ورکولو مکلف دي (۲۱ ماده).

پر معاش باندې د موضوعي مالیه په اړوند د زیاتو معلوماتو لپاره پنځم لارښود، د انټرنټ پانې (www.mof.gov.af/tax) او د مالیه وزارت له مالیه ورکونکو سره د همکارې څانګې ته مراجعه وکړي.

د انفرادي اشخاصو د مالیه دوه اړخونه یعنې پر معاش باندې مالیه او د انفرادي متشبثینو پر عایداتو باندې مالیه ممکن د تشبث او شرکت پر خاوندانو باندې اغیز ولري.

خصوصی متشبثین

د آزاد سوداګریز فعالیت لرونکي انفرادي اشخاص د مالیه اظهاریک په وړاندې کولو مکلف دي او دوی کولی شي چې د مالیه وړ خالص عوایدو د محاسبې پر مهال د خپلو عوایدو څخه د سوداګریز فعالیت اړوند ټول عادي او اړین لښګت وضع کړي.

پر معاش باندې موضوعي مالیه

هغه آمرین او یا د شرکت خاوندان چې دوه او یا هم له څخه زیات کارکوونکي ولري ، مکلف دي چې د پورتنی نورم مطابق د خپلو کارکوونکو له معاش او یا اجورې څخه مالیه وضع کړي (۵۸ ماده). د هر شخص لپاره په میاشت کې ۵۰۰۰ افغانۍ معاف دي. البته معین تادیات، اضافه کاري، نغدي مکافات (لکه خواړه، ټرانسپورت)

خصوصي متشبين خپل مالياتي اظهارليكونه او ماليې د راتلونكي مالي كال د غبرگولي مياشت (درېمي مياشت) تر پايه پورې ارائه كړي.

پر كرايې باندې موضوعي ماليه (۵۹ ماده)

دا ماليه د مؤجر د عايداتو باندې مالياتو وړاندې ورکړه ده. حکمي او حقيقي اشخاص چې د خپل سوداگريزو فعاليتونو د پرمخ بيولو په موخه د کرايه اخيستل شوي جايداد څخه گټه اخلي او هم پداسې حال کې چې کرايه په مياشت کې له ۱۰،۰۰۰ افغانیو لوړه وي، د ورکړې پر مهال د کرايې د پيسو څخه پر کرايې باندې ماليې د وضع کولو مکلفيت لري. وضع شوې ماليه په مياشت کې د ۱۰،۰۰۰ څخه زياتو او له ۱۰۰،۰۰۰ څخه کم يا مساوي کرايو باندې چې په مياشتني شکل ورکول کېږي، ۱۰٪ وضع کېږي او هغه کرايې چې په مياشت کې له ۱۰۰،۰۰۰ څخه زيات وي د ۱۵٪ نورم تابع کېږي.

مؤجر يا د جايداد خاوند مکلفيت لري تر څو د کرايې له درکه خپل عوايد د کلني مالياتي اظهارنامې له ليارې وبنسي او د ماليې ټاکل شوې اندازه د مالياتي نورمونو سره سم د نهاد د نوعيت (حکمي شخصيت او حقيقي شخصيت) په پام کې نيولو سره په کلني ډول سره ورکړي. د کرايې له درکه د عوايد د سرجمع څخه د جايداد د ساتنې لپاره ټول عادي او ضروري مصارف تفریق او د مصارفو په توگه مجرائي ورکول کېږي. هغه ماليه چې د مستاجر لخوا وضع او ورکول کېږي، د کلنيو پر عايداتو باندې مالياتي اظهارليک د وړاندې کولو پر مهال مجرائي ورکول کېږي.

د جايداد خاوندان د کرايې د اصل قرارداد نقلونه ارايې او همداراز خپلو مستاجرينو ته د ماليه ورکونکي د تشخيصه نمبر د ورکولو مسؤليت لري. معمولا ماليات په مياشتني بڼه تحویلېږي. سره له

دې، که چيرې د کرايې قرارداد د ورکړې بله نېټه (لکه هر دوه مياشتني يا درې مياشتني وروسته) تصريح کړي، د ماليې وضع او ورکړه بايد د کرايې د قرارداد سره سم ترسره شي. وضع شوې ماليه د راتلونکې مياشت تر پنځه لسمې پورې د افغانستان بانک ته تحويل کړي شي.

پر ماليې باندې کرايې په اړه د لازياتو معلوماتو لپاره، مهرباني وکړئ ۰۱ لارښود ته مراجعه وکړئ. ياد شوی لارښود د ماليې وزارت د ويبپاڼې (<http://www.ard.gov.af>) او ياد ماليه ورکونکو سره د مرستې له ټيم څخه ترلاسه کولای شئ.

د انتفاعي معاملو ماليه (لسم فصل)

د هغو سهامي او محدودالمسئوليت شرکتونو او انفرادي اشخاصو چې ريعوار عوايد يې له ۷۵۰،۰۰۰ افغانیو څخه زيات دي، د ټولو ناخالصو عوايدو څخه يې د انتفاعي معاملو ۲٪ ماليه اخيستل کېږي، په استثنا د لاندې ځانگړو عوايدو چې د انتفاعي معاملو ۵٪ او ۱۰٪ ماليه ورباندې تطبيق کېږي.

همدارنگه د انتفاعي معاملو ۲٪ ماليه په وارداتو باندې هغه وخت او هغه ځای کې گمرکي محصول ورکول کېږي، د ورکړې وړ ده. د انتفاعي معاملو دغه ماليه د ريعوارې انتفاعي ماليې لپاره د وړاندې ورکړې په توگه گڼل کېږي.

د انتفاعي معاملو ۱۰٪ ماليه د لاندې خدمتونو د وړاندې کولو له درکه د لاسته راغلو ناخالصو عوايدو باندې تطبيق کېږي:

- نړيوال مسافر وړونکې هوايي خدمتونه
- مخابراتي خدمتونه، د انټرنټي خدمتونو په گډون
- د عالی خدمتونو وړاندې کوونکي هټلونو
- د عالی خدمتونو وړاندې کوونکي رستورانونه

- نور هویتلونه او رستورانونه چې ريعوار عوايد بې
- ۷۵۰۰۰۰ افغانۍ يا له هغه زيات وي، کليپونه او
- سالونونه چېرته چې محفلونه نيول کيږي، د ۵٪
- انتفاعي ماليې تابع دي.

په وارداتو باندې ثابته ماليه (۷۰ ماده)
 هغه اشخاص چې اجناس واردوي د وارد شوو
 مالونو د گمرکي محصول په گډون په ارزښت
 باندې د ثابتې ماليې پر ورکړه مکلف دي.

د سوداگريز جواز لرونکي اشخاص د ۲ په سلو
 کې ماليې تابع کيږي. د ورکړل شوې ماليې په
 بدل کې په هغه کال کې چې ثابته ماليه په کې
 ورکړل شوې، د عايداتو د ماليې د سنجش کولو
 پر مهال مجرايي ورکول کيږي. هغه اشخاص چې
 سوداگريز جواز نه لري د عايداتو د ماليې سربيره
 د ۳ په سلو کې ماليې تابع کيږي.

پر وارداتو باندې ثابته ماليه هغه وخت او هغه
 ځای کې ورکول کيږي چېرته چې د وارد شوو
 مالونو گمرکي محصول په کې ورکول کيږي.

د سوداگريزو فعاليتونو په موخه د مالونو او
 مسافرينو په انتقال باندې ثابته ماليه (۷۱ ماده)

هغه اشخاص چې د سوداگريز فعاليت په موخه
 مسافرين يا مالونه انتقالوي، د خپلو نقليه
 وسايطو د جواز د نوي کولو وړاندې د کلنۍ ثابتې
 ماليې په ورکړه مکلف دي.

د قرارداديانو ثابته ماليه (۷۲ ماده)

هغه اشخاص چې د فعاليت د جواز څخه پرته دولتي
 ادارو، ښارواليو، دولتي نهادونو، د خصوصي
 سکتور سواگريز نهادونو او غير انتفاعي مؤسسو
 او نورو اشخاصو ته د قراردادونو له مخې اجناس،
 مواد، خدمتونه او ساختماني خدمات وړاندې
 کوي، د عايداتو د مالياتو پر ځای د ۷ په سلو کې
 ثابتې ماليې تابع کيږي.

د ماليې وړ عوايدو د ټاکلو په موخه د عوايدو له
 سرجمع څخه ورکړل شوې د انتفاعي معاملو ماليه
 د عايداتو باندې مالياتو د تطبيق لپاره (۲۷ ماده)
 د وضعې وړ دي.

د اظهارنامو ډکونه او تاديه د هجري لمريز کال پر
 بنسټ په ريعوار ډول ترسره کيږي (۸۸ ماده). خو
 د ماليه ورکونکي سره ماليه په مياشتني شکل
 سنجش کيږي. ماليه په افغانيو د افغانستان
 بانک کې د راتلونکې مياشتې تر ۱۵ نيټې پورې
 تاديه کيږي.

د لازياتو معلوماتو لپاره ۰۳ لارښود، د انتفاعي
 معاملو ماليه، ۱۲ لارښود، هوايي شرکتونو (د
 ماليې وزارت ويبپاڼه <http://www.ard.gov.af>
 کې هم ترلاسه کيدای شي) مراجعه وکړئ او يا
 د سيمه ايز مستوفيتونو څخه ترلاسه کيدای شي.

ثابتي ماليې (يوولسم فصل)

پر عايداتو باندې مالياتو قانون ۱۱ ماده د
 عايداتو باندې مالياتو پر ځای د ثابتې ماليې
 چې په سوداگريو او ځانگړو معاملاتو باندې
 تطبيقيږي، حکم کوي. په ځينې مواردو کې ثابته
 ماليه د عايداتو باندې مالياتو وړاندې ورکړه
 ده خو عايداتو باندې مالياتو او انتفاعي ماليې
 د اظهارنامو په اړه د ماليه ورکونکي مکلفيت
 نه رفع کوي. لاندې ثابتې ماليې په ۱۱ فصل کې
 تشریح شوي دي:

- د وارده مالونو ثابته ماليه
- د سوداگري په موخه د مالونو يا مسافرينو
انتقال
- د قرارداديانو ثابته ماليه

يادونه

۷۱ ماده (د صادراتي مالونو ثابته ماليه) ۷۵ ماده د ژرندو او غوړو ويستلو او گڼيو ماشين الاتو باندې ثابته ماليه) ۷۸ د ډاگټرانو ثابته ماليه، ۸۰ د کار او فعاليت ځای څخه پرته اشخاصو باندې ثابته ماليه او ۸۱ (د کمیشن کارانو او د لالانو ثابته ماليه) د ۱۳۸۴ لمریز کال پر عايداتو باندې د مالیاتو قانون څخه حذف شوی دی.

هغه ماليه ورکونکي چې د داسې مالیو تابع کیدل اوس پر کوچنیو سوداگریزو فعالیتونو باندې د ثابتې مالیې یا کلنیو عايداتو باندې د مالیې تابع کیږي.

د ثابتو مالیو په اړه د لازياتو معلوماتو لپاره ۱۹ لارښود (په اقتصادي فعالیتونو باندې ثابته ماليه) ته مراجعه وکړئ او یا د عوایدو لوی ریاست یا مستوفیتونو ته مراجعه وشي.

نور فیسونه

د مالیې وزارت د هغه فیس اخیستل پلي کوي چې د ۱۳۸۷ لمریز کال پر عايداتو باندې د مالیاتون قانون کې شامل نه دی. دغه فیس د الوتنو له فیس څخه عبارت دی چې د نړیوالو الوتنو لپاره ۵۰۰ افغانۍ او د کورنیو الوتنو لپاره ۵۰ افغانۍ دی.

د مالیاتو اداره، د بررسی او د قانون د پلي کولو احکام او نور اداري موضوعات د لویو مالیو ورکونکو اداره (LTO) د لویو مالیو ورکونکو دفتر د لویو مالیو ورکونکو یوې څانګرې ډلې ته د خدمتونو د عرضه کولو په موخه جوړ شوی دی. په دغه د فتر کې د مالیو ورکونکو د ثبت او هغوې ته د خدمتونو د عرضه کولو معیارونه په لاندې ډول دي: کلنۍ دوراني سرمایه، د مالیې وزارت عوایدو ته خطر، د ابتدایي سرمایې اندازه او د سوداگریز فعالیت ډول.

هغه اشخاص چې د فعالیت جواز لري او یادو شوو نهادونو ته پورتنی خدمتونه وړاندې کوي پر قرارداد باندې ۲ په سلو کې مالیې تابع کیږي. دغه ماليه د راتلونکو مالیاتي مکلفیتونو په وړاندې اعتبار لري.

دغه ماليه قراردادي ته د ورکړې وړ ناخالص مبلغ څخه وضع کیږي.

په نندارو (نمایشونو) باندې ثابته ماليه (۷۳)

په نندارو باندې ثابته ماليه د افغانستان په میشتو حقیقي اشخاصو او غیر میشتو حقیقي او حکمي اشخاصو باندې چې سرګرمي پروګرامونه لکه تياتر، ننداری، راډیو، ټلوویزیون، موسیقي یا ورزش وړاندې کوي، د تطبیق وړ ده. ددې فعالیتونو عواید د ټکټونو د پلورلو ۱۰ په سلو کې کیږي. ثابته ماليه د عايداتو باندې مالیې او انتفاعي مالیې پر ځای وضع کیږي. ثابته ماليه په میاشتنۍ شکل د ورکړې وړ ده او نه باید د راتلونکي میاشت د پنځه لسمې څخه وروسته ورکول شي. که چیرې یاد شوي نندارې دوام لرونکې نه وي، ماليه باید تر دهرې نندارې د سرته رسونې سره سم ورکول شي.

نور اشخاص چې سرګرمي او تفریحي خدمتونه وړاندې کوي د عايداتو باندې مالیې او انتفاعي مالیې تابع کیږي.

د کوچنیو سوداګریو ثابته ماليه (۷۴ او ۷۵ مادې)

حقیقي اشخاص چې سوداګریز فعالیتونه (لکه دکانډاري، او نور کوچني سوداګریز فعالیتونه چې تفصیلي سوابق له ځانه سره نه ساتي) ترسره کوي، د خپلو ناخالصو عوایدو د مبلغ سره سم طبقه بندي او په دې ترتیب ټاکلې ثابته ماليه ورکوي.

د لویو مالیه ورکونکو په اداره کې د مالیه ورکونکو ثبت کیدل د مالیه ورکونکو لپاره ډیرې گټې لري. د عوایدو د ریاست زیات شمیر کارکوونکي د لویو مالیه ورکونکو د اړتیاؤ د پوره کولو لپاره په څو ژبو (درې، پښتو او انګلیسي) او د زیاتو ټلیفوني او انټرنټي اړیکو او شخصي کتنو له لارې د ښو خدمتونو وړاندې کولو فرصت لري.

د لویو مالیه ورکونکو ادارې پروګرام همدارنګه د مالیه ورکونکو او د هغوئ د سوداګریز یا صنعتي سکتورنو اړوند خاصو کارکوونکو لپاره د معلوماتي او تعلیمي پروګرامونه وړاندې کول په برکې نیسي.

د لویو مالیه ورکونکو ادارې پروګرام د عوایدو د ریاست د کارکوونکو خاص غوره کونه او روزنه په برکې نیسي چې روزنه یې تر ډیره کچه د مالیه ورکونکو سره په مسلکي توګه برخورد کولو، ځواب وینې او ښې روپي کولو برخه کې تاکید کوي.

د لویو مالیه ورکونکو اداره په کابل کې د عوایدو په لوی ریاست کې موقعیت لري چې په هرات، او، بلخ مستوفیتونو کې ځانګې لري. د عوایدو لوی ریاست په پام کې لري ترڅو دا پروګرام جلال آباد، کندوز او نیمروز ولایتونو ته وغځول شي چې ددې پروګرام له مخې به په ټول هیواد کې لوی مالیه ورکونکي تر پوښښ لاندې راوستل شي.

د منځنیو مالیه ورکونکو اداره (MTO)

په دې اداره کې د ګډون معیارونه د لویو مالیه ورکونکو د ادارې د معیارونو ته ورته دي خو د پام وړ عواید پکې ښکته دي. لاندې کټګورۍ د منځنیو مالیه ورکونکو په اداره کې شاملېږي:

- هغه تشبث چې عواید او یا ابتدائي سرمایه ئې د لویو مالیه ورکونکو د ادارې لپاره کافي وي خو د عوایدو یوه برخه یا ډیر ئې

- معاف وي
- هغه نهادونه چې د بیلاس په وړاندې کولو مکلف وي
- سیاسي او یا نړیوالې نمایندګۍ.
- غیر دولتي ښوونیز او صحي نهادونه
- بهرني تشبثات
- ناراجستر شوي خصوصي تشبثونه او یا حقوقي نهادونه چې د کلنیو عوایدو سرجمع ئې له ۵ میلیونو افغانیو زیات او یا ابتدائي سرمایه ئې له ۱۵ ملیونه افغانیو زیاته نه شي.

موخه داده ترڅو د لویو مالیه ورکونکو د ادارې په څیر خدمتونه په ډیرو مالیه ورکونکو باندې تطبیق شي او په عین حال کې دولت ته د عوایدو جریان زیات کړل شي.

د منځنیو مالیه ورکونکو اداره د ملي بس تصدۍ په ودانۍ او بله اداره یې هم د هرات په مستوفیت کې موقعیت لري په پام کې ده چې د منځنیو مالیه ورکونکو ادارې به په راتلونکې کې په ولایتونو کې هم تاسیس شي.

مالیاتي فورمې او لارښوونې

د مالیاتي اظهارلیکونو، د مالیاتي اظهارلیکونو د بشپړولو د لارښوونو او د نورو لارښوونو بیلګې په <http://www.ard.gov.af> ویب پاڼه کې د پیداکیډو وړ دي. مالیاتي اظهارلیکونه د لویو مالیه ورکونکو او منځنیو مالیه ورکونکو ادارو څخه ترلاسه کیدای شي.

د مالیه ورکونکي د اسنادو بررسی

د عوایدو ریاست د مالیه ورکونکي سندونه په منظم ډول بررسی کوي ترڅو د ۱۳۸۷ لمريز کال پر عایداتو باندې د مالیاتو قانون کې د یادې شوې خپل مالیې ارزونې طریقې له مخې د دقیقو مالیاتي اظهارلیکونو د وړاندې کولو او

د مالیې ټاکل: د مالیې وزارت د قصدي او غیر قصدي غلطیو د تصحیح په موخه د مالیو ټاکل تعدیلوي. د مالیې وزارت که چیرې د عوایدو په اړه هېڅ ډول مالیایي اظهارلیکونه نه وي وړاندې شوي، د عوایدو پر بنسټ تخمیني مالیې ټاکي.

په شتمنیو باندې د محدودیتونو اېښودل: د مالیې وزارت د منقولو او غیر منقولو شتمنیو پر پلور، شتمنیو ته د لاس رسۍ او یاد پلور په موخه د جايدادونو مصادره وضع کوي. دا ډول پریکړې د محکمې د منظریو پر بنسټ ترسره کیږي.

د آمینو او د ونډې لرونکو مکلفیتونه: د مالیې وزارت د معینو مالیایي شرایطو لاندې صلاحیت لري ترڅو د شرکتونو مالیایي پورونه له آمینو، ټاکلو ونډه لرونکو او دریم اړخ څخه چې د شرکت څخه د شتمنیو پوروي دي، وضع کړي.

له دریم اړخ څخه د مالیې تحصیل: د مالیې وزارت صلاحیت لري ترڅو د یاد شوي اړخ څخه چې د مالیه ورکوونکي پوروي دي د مبلغ د تحصیلولو په موخه حکم صادر کړي (ځیني مهال د دریم اړخ څخه د مالیې د تحصیل د حکم په توګه یادېږي). دریم اړخ پیروونکي، مالي نهادونه، استخدام کوونکي مراجع، مستاجرین او داسې نور په برکي نیسي.

د وتلو د مخنیوي حکم: له داسې حکم څخه عبارت دی چې ذیصلاحو مراجعو ته د هغه شخص چې له ۲۰۰۰۰ افغانیو څخه زیات مالیات نې نه وي ورکړي، او وغواړي له هیواد څخه ووځي، د هغه د وتلو محدودیت او یا د وتلو د مخنیوي د وضع کولو حکم صادر کړي.

په موقتي ډول د شرکت تړل: که چیرې یو شخص په ټاکلي وخت د اظهارنامو په ارایه او د مالیو په ورکړه او یا د مالیو په وضع پر

- سمو ورکړو ترسره کول یقیني کړل شي. د مالیایي اسنادو د بررسۍ کچه په څو فکتورونو پورې اړه لري. معمولا د اسنادو بررسې په هغه مهال کې چمتو کیږي چې د مالیه ورکوونکي او د عوایدو لوی ریاست لپاره مساعد مهال وګڼل شي ترڅو د مالیه ورکوونکي په کار کې د مزاحمت راوستلو کچه راکمه کړل شي. هر ډول غلطی او یا اړین اصلاحات د بررسۍ په پای کې تر بحث او څیړنې لاندې نیول کیږي او په اړه یې توافق صورت مومي.

تطبیقي احکام (۱۴ او ۱۲ فصلونه)

- د مالیه له درکه لاسته راغلي عواید حکومت ته د افغانستان وګړو ته د اړینو خدمتونو لکه ښوونه او روزنه، روغتیا، اقتصادي بنسټ او ټولنیز تامینات په وړاندې کولو کې توان وربخښي. هغه مالیه ورکوونکي چې د خپلو مالیایي مکلفیتونو (د شرکت نه ښتول او راجستروول، د مالیایي اظهارلیکونو نه ډکول او د مالیو نه ورکول) په وړاندې بې پامه دي په حقیقت کې هغوی خپلو خلکو او هیواد ته فریب ورکوي.

- د عوایدو لوی ریاست د قانون پر بنسټ مکلف دی ترڅو یواځې د دولت په واسطه نافذ شوي مالیه ترلاسه کړي او د هر مالیه ورکوونکي مالیه وټاکي. د عوایدو لوی ریاست دفترونه او کارکوونکي د مالیې وزارت د مقام استازي دي او په هماغه ظرفیت باندې ډاډ ترلاسه کړي چې مالیایي قوانین په روغ او منصفانه ډول تنظیم او اداره کړل شي ترڅو هیڅوک د نورو په نسبت ډیره ګټه او یا ضررونه ونه کړي.

- د ۱۳۸۷ کال پر عایداتو باندې مالیاتو قانون نوی شوی دی ترڅو د مالیې وزارت ته د مالیو د تحصیل صلاحیت د قانون تر حکم لاندې فراهم کړي.

د مالیې د ورکړې د تاخیر جریمه
 که چیرې یو شخص خپله د ذمت مالیه په ټاکلې نېټه ور نکړي، یاد شوی شخص په ورځ کې د ذمت د مالیې ۱۰، ۰ په سلو کې اضافي مالیې تابع کيږي (۱۰۰ ماده).

د ټاکلې حد څخه د زیاتې مالیې ورکول
 که چیرې د مالیې وزارت اظهارلیک ته د رسیدنې وروسته، د بیرته ورکړې ادعا، د حد څخه زیاتې ورکړې او یا د محکمې پریکړه ومومي چې له ټاکلې حد څخه زیاته ورکړه شوې ده، د عوایدو لوی ریاست کارکوونکی چې د دوسیې مسؤل دی، د گمرکونو له ریاست سره ددې د تائید په موخه چې مالیه ورکوونکی هیڅ ډول نا ورکړل شوی گمرکې مکلفیت نه لري، اړیکه نیسي. یاد شوی کارکوونکی همداراز ددې په اړه چې آیا نور نا ورکړل شوي مالیات پاتې دي که نه هم تحقیق کوي. له حد څخه زیاته هر ډول ورکړې لومړی د نا ورکړل شوو مالیاتو او یا گمرکې محصولاتو په وړاندې د مالیه ورکوونکي د مالیاتي چارو پر مخ وړونکې ادارې د غوښتنې پر بنسټ استفاده کيږي، او اضافي مبلغ ئې مالیه ورکوونکي ته بیرته او اعاده او یا د پولې اعتبار په توگه ساتل کيږي (۹۰ ماده).

نیوکې او عریضې

د ۱۳۸۷ لمریز کال پر عایداتو باندې د مالیاتو قانون ۸۹ ماده د هر شخص لپاره چې د مالیې د ټاکلو د یادوونې څخه خوښ نه دي، د ستونزې د هوارې د رسمي پروسې په اړه صراحت لري. یاده شوې پروسه د دريو اجرايوي مرحلو لرونکې ده. لومړۍ: د مالیې د ټاکلو د یادوونې د تعدیل غوښتنه کوي. دویم: که چیرې یاد شوی شخص د مالیې د ټاکلو له یادوونې څخه خوښ نه وي په هغه صورت کې کولای شي خپله غوښتنه د مالیې وزارت ته وړاندې کړي. د یاد شوي شخص عریضه

کرایې باندې مالیه، پر معاش باندې مالیه، د ونډې گټه او داسې نور، نه بريالی کيږي، یاد شوی شخص د مالیاتو تر ورکړې پورې د شرکت د تړل کیدو تر حکم لاندې راځي.

د جواز نه صادرونل: که چیرې اشخاص خپله د ذمت مالیه ور نکړي، د مالیې وزارت نور وزارتونه او د دولتي ادارې چې د جواز د صدور صلاحیت لري، خبروي تر څو د یادو شوو اشخاصو جواز تمدید نکړي. نور وزارتونه او دولتي ادارې یواځې هغه وخت کاري جواز نوي کوي چې د مالیې وزارت څخه داسې سند ترلاسه کړي چې په کې ښودل شوي چې یاد شوي شرکت خپل مالیاتي مکلفیتونه ترسره کړي دي.

پر عایداتو باندې د مالیاتو قانون همدارنگه د اضافي مالیو او جریمو په پلي کولو حکم کوي. دارنگه تدابیر د ځینو حالاتو لاندې تطبیقېږي چې لاندې ټکي په بر کې نیسي:

- د اسنادو نه ساتل او د تثبیت دفترونو او اسنادو ته د لاسرسی نه کیدل (۱۰۱ ماده)
- د اظهارنامو په ډکولو او ارایه کې پاتې راتلل (۱۰۲ ماده)
- د مالیو څرنگه چې لازم دی نه وضع کول (کرایه، د ونډې گټه، تکثانه، حق الامتیاز، مزد، معاش، کمیشن او داسې نور) (۱۰۳ ماده)
- د ذمت مالیه نه ورکول (۱۰۴ ماده)
- د مالیه ورکوونکي د پیژندنې نمبر د ترلاسه کولو لپاره غوښتنه نه کول (۱۰۵ ماده)
- عایداتو باندې مالیاتو څخه تینسته (۹۸ ماده)
- هغه جرایم چې د مالیاتو د ادارې وگړي ئې د محرمو رازونو د څرگندولو او د خپل دریځ څخه د ناوړه گټه اخیستنې په پایله کې مرتکب کيږي (۱۰۶ ماده)

د عریضو د بررسی د یو خپلواک پلاوي لخوا بررسی کیږي. دریم او په پای کې: که چېرې یاد شوی شخص د عریضو د پلاوي پریکړه هم ونه مني، نو په هغه صورت کې محکمي ته مراجعه کوی.

د نیوکو او عریضو د پروسې په اړه لا زیات معلومات د عریضو له څانګې، لویو مالیه ورکوونکو ادارې یا د عوایدو په ریاست یا سیمه ییز مستوفیت کې د منځنیو مالیه ورکوونکو ادارې د دوسیو د تنظیم آمر او یا د (<http://www.ard.gov.af>)، ویبپاڼې څخه ترلاسه کیدای شي. یاده شوې ویبپاڼه د نیوکو فورمې او عریضې، قانون او د عایداتو باندې مالیه تعلیماتنامه، د مالیه د ټاکنې د یادښت سره سم د ورکړې وړ مالیه په اړه د څیړنې تر نامه لاندې ۱۱ لارښود په بر کې لري.

د پیسو د الکترونیکی انتقال پروسه

اوس شونې ده چې خپل مالیات د پیسو د الکترونیکی انتقال له لارې ورکړئ. دا پروسه ساده ده او هغه شمیر تشبثونو او موسسو ته چې محاسبوي او تادیوي دفترونه ئې له افغانستان څخه بهر دي، د اطاعت پذیري، زمینه اسانه کوي. د مالیاتي مبلغ پیسو د انتقال په اړه د لازياتو معلوماتو لپاره د پیسو د الکترونیکی انتقال له لیارې د مالیه ورکړه تر نامه لاندې ۰۶ لارښود ته د مالیه وزارت په ویبپاڼه (<http://www.ard.gov.af>) کې مراجعه وکړئ. تاسې کولای شئ په کابل کې د مالیه وزارت د مالیه ورکوونکو سره د مرستې له ټیم سره اړیکه ونیسئ.

ګمرکی محصولات

صادر او واردوونکي، د هغه شمیر متشبثینو په ګډون چې د خپلو سوداګریزو فعالیتونو په موخه د موادو او جنسونو په واردولو مجبور دي، باید د کابل یا د خپل فعالیت ځای کې موجود ګمرک سره اړیکه ټینګه کړي.

په مالیاتي ادارو کې اصلاحات

د افغانستان د مالیاتي قوانینو څخه د رضاکارانه پیروي د تشویق په موخه، د مالیه وزارت هڅه کوي ترڅو د عوایدو لوی ریاست او د مالیه وزارت په نورو برخو کې اصلاحات رامینځ ته کړي ترڅو د مالیاتو لا اغیزمنې او د وړتیا لرونکې ادارې را مینځ ته کړي. نوی اداره بنسټي مالیه ورکوونکو ته د لابنو خدمتونو په وړاندې کولو ټینګار وکړي ځکه چې عامه پوهاوی او د معلوماتو وړاندې کول د قانون څخه د پیروي بنسټ تشکیلوي. په عین حال کې د مالیاتو د روغ او منصفانه سیستم سره د مرستې په موخه په نړیوالو منل شوو معیارونو په تطبیقي او اجرائي پروګرامونو باندې کار روان دی. تر ټولو اړین داچې، د مالیه وزارت هڅه کوي ترڅو اداري فساد له مینځه پورته کړي او یوه روغه او حساب ورکوونکې اداره رامینځ ته کړي چې تخصیص شوې بودجه په اغیزمن شکل استفاده کړي. دا پروسه یو اوږد مهالی تعهد دی خو ددې په اوږدو کې چې کومه اداره مینځ ته راځي، د لابنه والي د مینځ ته راوړلو لپاره به هر اړخیزه هڅې وکړي.

د شرکتونو د مالیاتو اصلاحات

دولت ژمن دی چې افغانستان د پانګه اچونکو لپاره د توجه وړ ځای ورګرځوي چې په دې موخه یې د نړیوالو معیارونو او د نېې عملي جنبې په نظر کې نیولو سره د شرکتونو د مالیاتو د اصلاح کار پیل کړی دی. د ۱۳۸۷ لمریز کال پر عایداتو باندې د مالیاتو قانون احکام د چټک استهلاک (د ودانیو لپاره څلور کاله او نورو شتمنیو لپاره دوه کاله) او د بشپړ ضرر د جبران کولو تر وخت د نامحدود وخت لپاره د ضرر د انتقال په اړه صراحت لري د شرکتونو د مالیاتو د اصلاحاتو اړوند نور اقدامات کوم چې د پلي کیدو په حال کې دي، په لاندې ډول دي:

- د بهرنیو شرکتونو د مالیه وړ نمایندګي ګانې د بهرنیو شرکتونو د فرعي شرکتونو په څېر د

د لوی ریاست او مستوفیتونو موقعیتونه، د اړیکو شمیرې او کاري ساعتونو په اړه مالومات وړاندې کوي. مالیه ورکوونکي همداراز کولای شي نور ګټور مالومات لکه عامې خبرتیاوې او طرزالعملونه، د معاش د موضوعي مالیه په اړه پوښتنې او ځوابونه، د ۱۳۸۷ کال پر عایداتو د مالیاتو قانون، او تعلیماتنامه ترلاسه کړي. یاده تعلیماتنامه د قانون هره ماده او اړوند مقررات په جلا توګه څیړي او د ګټورو بیلګو په لرلو سره مالیه ورکوونکو ته لا ډیره آسانتیا په برخه کوي.

- ورته مینا لروونکي دي.
- د معدن د استخراج کوونکو شرکتونو لپاره مالیاتي مشوق
- د ونډې په ګټنې، حق الامتياز، ټکټانې او حق الامتياز او دې ته ورته ورکړو باندې د ۲۰٪ موضوعي مالیه پلي کول
- د نمایندګۍ او غیر مقیم شخص تر منځ د حقيقي لګښت په نسبت مجاز مجرايي
- د اړوند نهادونو تر منځ د عادلانه قیمت ګذاری تامینول
- د مالیې د پټونې څخه د مخنیوي په موخه د مالیې د پټولو ضد عمومي کړنلارو پلي کول
- د بهرنیو عوایدو په مقابل کې د بهرنیو ضررونو قرانظین کول
- د لمریز کال څخه پرته د بل مالیاتي کال څخه د استفادې کولو په موخه حقوقي شخص ته اجازه ورکول.

یادونه

یادونه: د <http://www.ard.gov.af> په ویب پاڼه کې د مالیه ورکوونکي اړوند معلوماتو د پانې شتون مالیه ورکوونکي ته د ګټورو او اړینو معلوماتو د ترلاسه کولو کار تر ډیر کچه آسانه کړی دی. په دې پاڼه کې مالیه ورکوونکي کولی شي د ۱۳۸۷ لمریز کال پر عایداتو باندې د مالیاتو قانون، بیلابیلې عامه خبرتیاوې، کړنلارې، فورمې، لارښودونه، اړشیف شوي سندونه، د معاش د موضوعي مالیه اړوند پوښتنې او ځوابونه او داسې نور معلومات ترلاسه کړي. همدارنګه پر عایداتو باندې د مالیاتو لارښود کتاب (تعلیماتنامه) هم شتون لري چې په هغې کې د قانون هره ماده او مقررات د ګټورو مثالونو څخه په ګټې اخیستنې په جلا توګه تشریح شوي ده.

مالیاتو اړوند مالومات

د عوایدو لوی ریاست ادارې او مستوفیتونه مالیه ورکوونکو ته په وړیا توګه فورمې، لارښودونه او لارښوونې وړاندې کوي چې دا مواد په چاپ شوي او همداراز له یوه نوې ویب پاڼې <http://www.ard.gov.af> څخه د راښکته کیدو وړ ښو ترلاسه کیدای شي. یاده ویب پاڼه د عوایدو